

## POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania M. P.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.  
o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu  
ubezpieczeniu chorobowemu,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 26 listopada 2020 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 11 kwietnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...)

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od M.P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń  
Społecznych Oddziału w P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł  
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 15 czerwca 2018 r., w sprawie VI U (...), oddalił odwołanie M. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 16 października 2017 r. ustalającej, że odwołująca się nie podlega od 12 kwietnia 2013 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2019 r. oddalił apelację odwołującej się od powyższego wyroku.

W sprawie ustalono, że M. P. prowadziła działalność gospodarczą do 31

grudnia 2012 r., czyli do daty kiedy zakończyła wynajmowanie lokalu. Od 26 października 2012 r. do 11 kwietnia 2013 r. nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, gdyż podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego nie przystąpiła do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz dobrowolnego chorobowego oraz nie podjęła żadnych działań wskazujących na kontynuowanie prowadzenia działalności gospodarczej. Zrobiła to w dniu 3 maja 2015 r., ale również bez kontynuowania pozarolniczej działalności gospodarczej.

W oparciu o te ustalenia Sąd Apelacyjny stwierdził, że odwołująca się w spornym okresie nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu. W myśl bowiem art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266; dalej ustawa systemowa) obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą (a więc wykonująca tę działalność), a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (nie wykonuje), a zatem o wyłączeniu z tego ubezpieczenia decyduje jej faktyczne nieprowadzenie. Zgodnie z art. 11 ust. 2 tej ustawy systemowej, dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy. Natomiast art. 9 ust. 1c nie dotyczy przedmiotu sporu, ponieważ pobieranie zasiłku macierzyńskiego zamyka się w okresie od 26 października 2012 r. do 11 kwietnia 2013 r., natomiast spór dotyczy okresu późniejszego - od 12 kwietnia 2013 r., kiedy nie istniał tytuł do objęcia odwołującej się obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z powodu zaprzestania prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od grudnia 2012 r. i wygasł tytuł związany z pobieraniem zasiłku macierzyńskiego. W zakresie zarzutu naruszenia art. 36 ust. 1 i art. 48b ust. 1 ustawy systemowej Sąd Apelacyjny stwierdził, że jeżeli odwołująca się od 1 stycznia 2013 r. nie należała do kręgu osób prowadzących pozarolniczą działalność

gospodarczą, nie mogła być objęta obowiązkowo ubezpieczeniami społecznymi ani w rezultacie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym i stąd ewentualny problem uiszczenia składek na to ubezpieczenie może mieć tylko znaczenie uboczne, jako problem składek opłaconych nienależnie bez podstawy prawnej. Natomiast organ rentowy nie może „tworzyć” nieistniejącego tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym, czego *de facto* domaga się apelująca.

Odwołująca się wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku, zarzucając naruszenie:

(-) art. 9 ust. 1c oraz 36 ust. 11 ustawy systemowej, przez uznanie, że rozpoczęcie pobierania zasiłku macierzyńskiego przez osobę podlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, a także dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi okoliczność, przez którą wygasa tytuł ubezpieczenia w rozumieniu art. 36 ust. 11 ustawy systemowej, podczas gdy w ustawie systemowej próżno szukać regulacji uzasadniającej takie założenie. Zdaniem skarżącej, należy przyjąć domniemanie, że osoba widniejąca w ewidencji prowadzi zgłoszoną działalność. Urodzenie dziecka i nabycie prawa do zasiłku macierzyńskiego nie jest równoznaczne z zaprzestaniem działalności gospodarczej skutkującym wykreśleniem z ewidencji. Podobnie się dzieje w przypadku przerw w prowadzeniu działalności w przypadku choroby. Inne założenie prowadziłoby do wniosku, że osoba decydująca się na urodzenie dziecka automatycznie rezygnuje z dalszego prowadzenia działalności, co trudno byłoby uzasadnić zasadami logiki, czy doświadczenia życiowego. Co się zaś tyczy art. 9 ust. 1c, to stanowi on normę zbiegową określającą pierwszeństwo tytułu ubezpieczenia w razie kolizji, nie stanowi o ustaniu pozostałych tytułów,

(-) art. 48b ust. 1 i 4 ustawy systemowej, przez jego niezastosowanie, podczas gdy odwołująca się nie dokonała zmian w schemacie podlegania ubezpieczeniom społecznym w trakcie pobierania zasiłku, zatem Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien z urzędu „uporządkować” konto ubezpieczonego i potwierdzić okres podlegania ubezpieczeniu przez M. P. w spornym okresie, szczególnie wobec wielokrotnie dokonywanych przez Zakład poświadczeń o podleganiu przez M.P. ubezpieczeniu przejawiającym się chociażby

regularną wypłatą świadczeń; takie działanie jedynie utwierdzało odwołującą się w przekonaniu, że na jej koncie nie występują żadne nieprawidłowości.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w niniejszej sprawie istnieją istotne zagadnienia prawne polegające na: (-) ustaleniu, czy rozpoczęcie pobierania zasiłku macierzyńskiego przez osobę podlegającą ubezpieczeniu społecznemu, w tym dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu stanowi okoliczność, przez którą wygasa tytuł ubezpieczenia w rozumieniu art. 36 ust. 11 ustawy systemowej; (-) ustaleniu kryteriów „uznaniowości organu w zastosowaniu normy art. 48b ust. 1 i 4 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, szczególnie w sytuacji, gdy jak wskazano wyżej podmiot podlegający ubezpieczeniu społecznemu utwierdzany jest przez Organ w przekonaniu, że na jego koncie ubezpieczeniowym nie występują żadne nieprawidłowości”.

Skarżąca podniosła także, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec rażących naruszeń przez Sąd Apelacyjny w (...) przepisów prawa materialnego, jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, „skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły na wynik przedmiotowej sprawy; Sąd Apelacyjny w (...) nie odniósł się w żaden sposób do zasadniczej kwestii utwierdzania Odwołującej przez Organ, o braku jakichkolwiek nieprawidłowości na jej koncie poprzez akceptację uiszczanych składek, a także wypłatę zasiłku. Nie sposób zgodzić się z ustaleniem Sądu jakoby w dniu 12 kwietnia 2013 r. nie istniała podstawa prawna do objęcia Odwołującej się obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi”.

W uzasadnieniu wniosku skarżąca stwierdziła, że sformułowanie problemów prawnych w przedmiotowej sprawie oraz wskazanie przepisów prawa, w związku z którymi problemy te powstały nastąpiło w *petitum* wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej. Problemy te powodują rozbieżność zarówno w orzecznictwie Sądów jak i decyzji organów rentowych, które wydają niejednolite decyzje w analogicznych stanach faktycznych. W związku z przedstawionym powyżej zagadnieniem prawnym skarga kasacyjna powinna zostać rozpoznana.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, a przypadku przyjęcia jej do rozpoznania - o oddalenie

skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od odwołującej się na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wobec tego zgodnie z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c., wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz oczywistej zasadności skargi (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.). Skarżąca nie wykazała jednak powyższych przesłanek.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa, powołując się na przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., skarżący powinien mieć na uwadze, że wskazanie zagadnienia prawnego powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy

przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 20 marca 2018 r., III PK 56/17, LEX nr 2496289; z dnia 12 marca 2018 r., III CSK 288/17, LEX nr 2490573; z dnia 24 maja 2017 r., I UK 375/16, LEX nr 2343071; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999; z dnia 15 października 2015 r., I PK 3/15, LEX nr 2021593; z dnia 2 grudnia 2014 r., LEX nr 1622307; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011; z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715; z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez

odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538; z dnia 1 kwietnia 2015 r., III PK 140/14, LEX nr 2019559; z dnia 10 kwietnia 2019 r., II PK 54/18, LEX nr 2642418).

Wymagań tych skarżąca nie spełniła, gdyż przedstawiane przez nią problemy zostały ledwie zasygnalizowane w postawionych pytaniach, bez stosownych rozważań jurydycznych wskazujących na argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen.

Dodać też trzeba, że na postawione pytanie: „czy rozpoczęcie pobierania zasiłku macierzyńskiego przez osobę podlegającą ubezpieczeniu społecznemu, w tym dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu stanowi okoliczność, przez którą wygasa tytuł ubezpieczenia w rozumieniu art. 36 ust. 11 ustawy systemowej” Sąd Najwyższy udzielił odpowiedzi w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 11 lipca 2019 r., III UZP 2/19 (OSNP 2020 nr 1, poz. 8), stwierdzając, że rozpoczęcie pobierania zasiłku macierzyńskiego przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, która uprzednio została objęta dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym, powoduje ustanie ubezpieczenia chorobowego (art. 9 ust. 1c w związku z art. 14 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 11 ust. 2 ustawy systemowej).

Dalej idąc, przypomnieć należy, że Sąd drugiej instancji oddalił apelację odwołującą się dlatego, że uznał, iż w okresie objętym zaskarżoną decyzją nie prowadziła faktycznie działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegają obowiązkowo osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby z nimi współpracujące. Z kolei art. 13 pkt 4 tej ustawy wskazuje, że osoby takie podlegają obowiązkowo wszystkim ubezpieczeniom społecznym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszone na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Jeśli skarżąca kwestionuje stanowisko Sądu drugiej instancji, że nie prowadziła pozarolniczej działalności (działalności gospodarczej) od 12 kwietnia 2013 r., to adekwatne do tego zarzutu są właśnie te przepisy, a nie wskazane przez nią podstawach kasacyjnych: art. 9 ust. 1c, 36 ust. 11, art. 48b ust. 1 i 4 ustawy

systemowej. W związku z niepowołaniem art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej, skarga kasacyjna nie może zostać uznana za oczywiście uzasadnioną.

Sąd Najwyższy, po myśli art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c., jest związany nie tylko granicami zaskarżenia ale również granicami jej podstaw. Oznacza to, że Sąd Najwyższy nie może zaskarżonego wyroku poddać kontroli z punktu widzenia naruszeń innych przepisów niż wskazane w podstawach.

Z tych powodów, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265) oraz art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398<sup>21</sup> k.p.c.